

Čhögjal Namkhai Norbu

Zásluhy za štědrost a dary

CZ verze 2014-09-28

Existuje řada příběhů, která nám říká, jak v dávných dobách, za života Buddhy Šákjamuniho, pozvali bohatí majitelé domů (khjimdag) a dárci (džindag) Buddhu a jeho doprovod do svých zemí, kde pak Buddha těmto šťastným bytostem předával posvátnou dharmu.

Tito bohatí jedinci uváděli v praxi štědrost, jež je první z šesti páramit, a tím nashromáždili množství zásluh. To bychom měli vnímat jako nepřekonatelné projevy chování bódhisattvy. Můžeme tomu porozumět na následujících příkladech. Velmi slavný příběh v rámci stezky bódhisattvů vypráví, jak kdysi, v době Buddhy Šákjamuniho, žil v Číně významný a bohatý pán domu nazývaný Hašang. Byl nesmírně oddaný a toužil pozvat Buddhu z Indie do Číny, ale jelikož vzdálenost mezi oběma zeměmi byla tak obrovská a cestování bylo tak obtížné, pochopil, že jeho touhu je obtížné uskutečnit.

Proto přemítal, co s tím může udělat. Jeden moudrý následovník Buddhy mu pak poradil: „I když je pro tebe velmi obtížné pozvat Buddhu Šákjamuniho osobně, aby odcestoval z Indie do Číny, tak jelikož je Buddha vševědoucí, upři na něho jednobodově svou pozornost a pozvi ho jednoho dne na oběd. Buddha a arhati jeho doprovodu, nadáni zázračnými schopnostmi, přijdou na oběd!“

Velký pán domu Hašang vše nachystal, jak mu bylo doporučeno, a když přišel čas oběda, dorazil k domu Hašanga Buddha s arhaty nadanými zázračnými schopnostmi, kteří bývají nazýváni „šestnáct starších“. Zúčastnili se jídla, a tak zcela splnili přání velkého pána domu. Dnes se ve většině posvátných buddhistických míst Číny a Tibetu objevují vyobrazení šestnácti starších, která mají původ v tomto příběhu, v němž Buddha se svým doprovodem zázračně přicestoval do Číny.

Příležitost, již měl pán domu Hašang, když takto pozval Buddhu se svým doprovodem, vznikla díky enormnímu nahromadění zásluh.

Od té doby přetrvává zvyk umístit velkou či menší sošku Hašanga ve všech domácnostech v Číně, Tibetu a Mongolsku ve víře, že díky síle mnoha zásluh nahromaděných Hašangem se v každém takovém domě budou objevovat a množit dobré věci jako prosperita a bohatství.

Proto je také vyobrazení Hašanga velice rozšířené ve všech těchto oblastech. Nicméně většina lidí už nezná Hašangův příběh, a dokonce na Západě se objevuje někdy to, že vlastníci takové sošky ji považují za zpodobnění samotného Buddhy.

V příbězích o naukách tajné mantry se vypráví, že jednou, když byl naživu Buddha Šákjamuni, žil v království Oddijáně velmi mocný král zvaný Indrabhúti. Měl velmi upřímnou víru a oddanost Buddhovi, a proto pozval nějaké pandity, kteří byli žáky Buddhy, a přijal je jako královské kněží.

Jednoho dne král těmto kněžím oznámil: „Mám nesmírnou touhu pozvat Buddhu Šákjamuniho do země Oddijány, ale jelikož vzdálenost mezi Indií a Oddijánou je obrovská, cestování je nebezpečné a tak dále, zdá se mi, že nebudu mít to štěstí, abych se s Buddhou setkal, a že tu nemáme zásluhy, aby Buddha do země Oddijány přišel. Jaká to škoda! Co s tím můžeme udělat?“

Jak tak lamentoval, pandité, již u toho byli přítomni, mu jednoznačně poradili: „Jelikož je Buddha Šákjamuni vševědoucí, tudíž musí jistě vědět o tvém přání. Je nadán zázračnými schopnostmi, a tak pokud jej s velikou oddaností povoláte a pozvete jej na oběd, Buddha se na něj zázračně dostaví. Tak budete mít možnost setkat se s Buddhou!“

Král Oddijány nachystal oběd přesně, jak mu to poradili královští učenci, a modlil se jednobodově k Buddhovi.

Když přišel čas oběda, Buddha dorazil do královského paláce Oddijány společně se svým doprovodem obdařeným zázračnými schopnostmi.

Když Buddha a jeho doprovod dojedli, zarecitovali:

„Skrze sílu tohoto velkého obětování
necht všechny bytosti dosáhnou spontánního osvobození,
a necht všichni ti, již nebyli osvobozeni Buddhy minulosti,
jsou osvobozeni tímto aktem štědrosti.“

Po tomto věnování a invokaci řekl král Oddijány Buddhovi:
„Bhagavane Buddho! Mám ohromnou touhu následovat Tvé učení a dosáhnout stavu
úplného osvobození. Nicméně jelikož je mou zodpovědností starat se i o
království a rodinu, není cesty, jak se toho vzdát a přijmout mnišství, a tak
praktikovat tvé nauky.“

Bhagavan Buddha odpověděl, „Velký králi! Následování a praktikování posvátného
učení musí být v souladu s možnostmi jedinců.
Různí jedinci mají různé možnosti. Neznamená to, že všichni ti, kteří nastoupí
cestu posvátné dharmy, musejí nezbytně opustit své rodiny, stát se mnichy a
praktikovat výhradně podle stezky odříkání.

Existují rovněž hluboké upaděši pro jedince velkých schopností, kteří mohou
dosáhnout osvícení skrze stezku transformace, aniž by se zřekli emocí a
potěšení.“

Poté král Oddijány řekl: „Nejvyšší učitelí, prosím, uč mě tuto mimořádnou
nauku!“

Buddha poznal, že se jedná o mimořádného žáka, a tak se v okamžiku manifestoval
jako mandala Šrí Guhjasamádži, současně jako její dimenze a jako božstva uvnitř
ní, a pak předal kompletní upaděšu hluboké stezky vadžrajánové transformace.

Takto se to vypráví v historii Guhjasamádži.
Takže i z pramenů šíření učení tajné mantry můžeme jasně porozumět významu toho,
co je to být dárce.

Když bódhisattvové, potomci buddhů, nastupují na stezku mahájány a aplikují
správné chování bódhisattvy, zahrnuje to slavných „šest páramit“: štědrost,
morálnost, trpělivost, oddanost, meditaci a rozlišující moudrost.

První z těchto šesti je páramita štědrosti, jež se dále dělí na tři aspekty: dar
nauky, dar materiálních věcí a dar ochrany před strachem.

Dar nauky

Dokonalou štědrostí je dar posvátné nauky, jež zachraňuje cítící bytosti z
nezměrného oceánu utrpení. Je zřejmé, že nejvyšší formou takové štědrosti je,
když učitelé jsou schopni přímo učit stezku osvobození a tuto posvátnou dharmu
dokonale předávají dalším bytostem, starajíce se dobrovolně o jejich prospěch.

Nicméně pokud člověk toho není schopen, tak alespoň čistý záměr přinést
příznivé podmínky pro učitele, aby mohli předávat dharmu, nebo přímá či nepřímá
pomoc rozličným způsobem, aby nešťastné bytosti postrádající takové příznivé
okolnosti pro obdržení dharmy mohly získat možnost ji přijmout, jsou formy
mimořádného „daru nauky“.

Dar materiálních věcí

Dar materiálních věcí znamená dávání hmotných darů, malých či velkých, se
štědrostí,

bez doufání v okamžitou či karmickou odměnu a bez konceptu dárce, příjemce a
aktu dávání jakýmkoli bytostem zasaženým chudobou.

I tzv. „obětování vody“ bytostem, jež žijí v oceánu, tak i „obětování kouře“
bytostem, jež se živí vůněmi, to vše je zahrnuto v „daru materiálních věcí“.

Ve skutečnosti bohatí pánové domu, kteří mají odvahu poskytnout nejvyšší dar,
tak učiní tím, že nabídnou žákům příznivé podmínky k naslouchání, studiu a praxi
posvátné dharmy. Tací zajisté projevují nepřekonatelně dokonalé chování, kde
jsou od sebe neoddělitelné dary materiálních věcí a dar nauky.

Dar ochrany před strachem

Všechny bytosti jsou zasaženy známými „osmi a šestnácti strachy“, a to až do své smrti. Nabídnout pomoc a ochranu před těmito strachy, jak jen to jde, přímo či nepřímo, je známo jako dar ochrany před strachem.

Nicméně v dokonalém chování, jež bylo právě vysvětleno, v němž je od sebe neoddelitelný dar nauky a dar materiálních věcí, je přirozeně zahrnutý i dar ochrany před strachem.

Ve skutečnosti jsme všichni ubohými bytostmi podmíněnými karmou a emocemi, uvězněnými v síti nekonečného utrpení oceánu samsáry, vždy zmítanými neustálými strachy.

Ty jsou zcela podobné těm, jež mají zvířata v rukou řezníka.

Jedinou metodou, jak se od nich osvobodit, je posvátná dharmu, a tuto dharmu je třeba obdržet od dokonalého učitele, je třeba jí naslouchat, musí se studovat a praktikovat, abychom ji v sobě integrovali a dosáhli stavu osvobození.

Tudíž nabídnout ubohým bytostem nezbytné podmínky, aby mohly následovat posvátnou dharmu a osvobodily se od strachů samsáry, je zajisté neobyčejný „dar ochrany před strachem“.

Vzhledem k takovéto přirozenosti tří typů darů a zejména daru nauky, je velmi důležité, abychom - zatímco žijeme v dualistické vizi - přesně aplikovali toto dokonalé chování a následovali princip, podle něž chování musí odpovídat místu a času.

Způsob, jak toto dokonalé chování uvést do praxe

Pokud kdekoli, v jakékoli zemi tohoto světa, chceme pozvat mistra, jenž učí čistou posvátnou dharmu, a zorganizovat retreat s učením (ať už velký či malý), tím nezbytným přípravným krokem je, aby gakyil, jenž má zodpovědnost za Komunitu dzogčenu (ať už velkou či malou), se společně rozhodl zcela splnit přání této komunity.

Od dávných dob až dodnes v očích všech lidských bytostí bylo vždy jasné, že snaha dosáhnout světské slávy, moci, pozice a tak dále, je z pohledu dharmy typem chování, které dharmě protiče.

Naproti tomu podstupování těžkostí a maximální vytrvalost pro dobro dharmy je typem chování, jež je v souladu s dharmou.

A tak je velmi jednoduché pochopit, že pokud někdo vyžaduje poplatky za dharmu po těch, kteří ji chtějí obdržet, takovéto jednání se neslučuje se správným chováním.

Nicméně v naší současné situaci se mají věci tak, že když chceme pozvat mistra do své země, aby vyplnil přání žáků, je tu mnoho výdajů, například na jeho cestu a pobyt, na místo, kde se bude retreat konat, a tak dále.

Pokud tohle nemůžeme zařídit, je zcela zjevné, že neexistuje způsob, jak na daném místě uspořádat retreat, kde by se předávala nauka.

Takže i když nutit všechny účastníky retreatu s naukou, aby za daný retreat zaplatili všechny výdaje, není v úplném souladu s principem posvátné dharmy, vzhledem k okolnostem místa a času se považovalo za nezbytné nastavit takový systém, tedy se ukázalo jako nezbytnost, aby všichni žáci platili nějaký vstupní poplatek, pokud se retreatu s naukou chtějí zúčastnit.

Abychom byli zcela v souladu s principem posvátné dharmy a byli schopni uvést do praxe autentickou cestu chování odpovídajícího místu a času a abychom nezůstali jen na úrovni představ a dohadů, v budoucnu by měl každý gakyil v Komunitě dzogčenu na základě přání jednotlivých členů komunity a okolností místa a času při plánování a organizaci retreatu, ať už velkého či malého, následovat tento základní postup:

Nejprve by se měl konkrétní důvod a důležitost dané nauky oznámit všem členům komunity, aby u všech, které to zajímá, mohlo vzejít jasné pochopení.

Zadruhé ti, kteří si přejí sponzorovat danou nauku a retreat, ať už jde o dárce - jednotlivce či skupinu, musí informovat včas gakyil, aby ten mohl posléze společně se sponzory dohodnout místo a čas konání retreatu a další nezbytnosti.

Zatřetí gakyil a sponzoři musí sdílet plnou zodpovědnost za konání retreatu a musí zajistit, aby všechny aktivity v rámci retreatu proběhly bezchybně.

Začtvrté všichni členové komunity, jednotlivci i skupiny, budou pouze darovat komunitě a mistrovi podle svých přání a nebude vyžadován žádný konkrétní poplatek za účast.

Zapáté je důležité, aby se sponzoři cvičili v dokonalém chování bódhisattvů tím, že nebudou usilovat o okamžitou karmickou odměnu a nebudou vykazovat známky pocitu sebedůležitosti před komunitou kvůli tomu, že jsou sponzory.

Zašesté mistr, gakyil a všichni členové komunity se budou těšit ze zásluh těchto sponzorů a vhodně vyjádří přání, aby díky nim sponzoři získali nevyčerpatelné štěstí.

Těchto šest bodů, jež jsou spojeny s principem šesti prostorů Samantabhadry, nabízím já, dzogčhenpa Čhögjal Namkhai Norbu, všem členům Komunity dzogčhenu jako prostředek udržení přítomnosti a bdělosti.

Nechť se rozmnoží dobré věci!